

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และค้นคว้าเอกสารรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นกรอบแนวคิดในการทำวิจัยดังนี้

1. ทฤษฎีเกี่ยวกับวัยรุ่น
2. ความรู้เกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
3. ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning)
4. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจ
5. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับกลุ่ม
6. ทฤษฎีเกี่ยวกับการรับรู้ความสามารถของตนเอง (Self – Efficacy Theory)
7. แนวคิดเรื่องค่านิยม
8. แนวคิดเรื่องทัศนคติ
9. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีเกี่ยวกับวัยรุ่น

วัยรุ่น (Adolescence) คือวัยที่มีอายุระหว่าง 13 – 19 ปี ซึ่งสุชา จันทน์อม (2535) กล่าวว่า การย่างเข้าสู่วัยรุ่น เป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญที่สุดระยะหนึ่งของชีวิต เป็นระยะที่เด็กมีปัญหา และต้องปรับตัวเข้ากับสิ่งใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสังคม เด็กวัยรุ่นส่วนมากมีอายุ 13 – 19 ปี เด็กบางคนอาจเริ่มวัยรุ่นก่อนอายุที่กำหนด บางคนอาจถึงวัยรุ่นหลังอายุกำหนด นอกจากนี้ในแต่ละสังคมยังกำหนดช่วงอายุของวัยรุ่นไว้แตกต่างกัน บางสังคมวัยรุ่นมีช่วงเวลาสั้นมาก จะเห็นว่าเด็กหญิงและชายจะแต่งงานเมื่ออายุยังน้อยๆ และเริ่มรับผิดชอบหน้าที่เป็นผู้ใหญ่เมื่ออายุ 14 – 15 ปี เป็นต้น

ลักษณะที่สำคัญโดยทั่วไปของวัยนี้ ได้แก่

1. การเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย

เด็กในวัยนี้จะมีอัตราความเจริญเติบโตเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว มีน้ำหนัก ส่วนสูง เพิ่มขึ้น สัดส่วนต่างๆ ของร่างกาย เปลี่ยนแปลงไปสู่ความเป็นผู้ใหญ่ อวัยวะเพศเติบโต และมีระบบการทำงานได้อย่างเต็มที่ ซึ่งมีผลต่อบุคลิกปฐมนิเทศทางเพศ และ บุคลิกพฤติกรรมทางเพศ ความเปลี่ยนแปลงทั้งหลายเหล่านี้จะเป็นไปอย่างรวดเร็วในระยะ 2 – 3 ปีแรกของการเปลี่ยนวัย

และจะลดลงเรื่อย ๆ จากระยะวัยรุ่นตอนกลางไปหยุดลงเมื่อถึงขีดเติบโตเต็มที่ระหว่างอายุ 18 – 20 ปี ซึ่งแสดงว่าบุคคลนั้นบรรลุวุฒิภาวะทางร่างกายตามธรรมชาติแล้ว

2. การเปลี่ยนแปลงทางด้านจิตใจ มีลักษณะต่างๆ พอสรุปได้ดังนี้

1. มีความต้องการและความปรารถนาใหม่ ๆ เกิดขึ้น และเป็นไปอย่างรุนแรง
2. มีความรู้สึกทางเพศ
3. เกิดความกระวนกระวายใจในเรื่องความเจริญเติบโต
4. สติปัญญาและความคิดเจริญก้าวหน้ากว้างขวางออกไป
5. เริ่มรู้จักรับผิดชอบ และต้องการเป็นอิสระ
6. อารมณ์เปลี่ยนแปลงได้ง่ายและรุนแรง
7. จิตนาการมีมากขึ้น
8. ประสบการณ์ต่างๆ และความรู้สึกด้านสัมผัสตื่นตัวขึ้นมา

เนื่องจากเด็กวัยนี้มีความต้องการที่จะมีฐานะเช่นเดียวกับผู้ใหญ่ ต้องการให้สังคมรู้ว่าเขาไม่ใช่เด็ก แต่ในเวลาเดียวกันเขาก็ยังไม่ใช่อะไรผู้ใหญ่ เนื่องจากยังขาดประสบการณ์ของการรับผิดชอบ ขาดการเรียนรู้ที่มาก สภาพการขัดกันและความข้องคับใจ (frustration) จึงมีอยู่บ้างสภาพการขัดกันนี้พอจะแบ่งออกได้เป็น 2 เรื่องใหญ่ๆ คือ

1. การรับผิดชอบต่อตนเอง
2. การรับบทบาทของผู้ใหญ่

การเปลี่ยนแปลงของวัยรุ่น

1. เด็กวัยรุ่น เป็นวัยหัวเลี้ยวหัวต่อระหว่างวัยเด็ก และวัยผู้ใหญ่ ไม่จัดเป็นเด็กหรือผู้ใหญ่ โดยสมบูรณ์ ด้วยเหตุนี้ เด็กวัยนี้จึงมีการกระทำที่แปลกออกไป และตนเองตลอดจนบิดามารดาต้องประสบความยุ่งยากใจ

2. ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นภายในร่างกายของเด็ก เป็นผลให้อารมณ์ของเด็กเปลี่ยนไปด้วย

3. เด็กวัยนี้มีความต้องการอิสระภาพมาก ไม่ชอบให้บิดามารดาหรือผู้ใดมายุ่งเกี่ยวกับส่วนตัวของเขา

4. เด็กวัยนี้ต้องการเพื่อน และต้องการมีทุกสิ่งทุกอย่างเหมือนเพื่อนหรือเหนือกว่า

5. วัยรุ่น เป็นวัยที่ชอบใช้คำศัพท์แปลกๆ ชอบเที่ยวเตร่นอกบ้าน ชอบแสดงท่าทางแปลกๆ

6. เด็กวัยรุ่นเริ่มมีความสนใจเพื่อนต่างเพศ ต้องการมีเพื่อนต่างเพศตามธรรมชาติ แต่บิดามารดาหรือผู้ปกครองเป็นห่วงและบางครั้งก็กีดกันไม่ให้เด็กคบเพื่อนต่างเพศ จึงทำให้เด็กวัยรุ่นหาทางหลีกเลี่ยงหนีผู้ใหญ่ไปพบกันเอง

7. เด็กวัยรุ่นต่างคิดว่า เขาโตพอที่จะแสดงความคิดได้เช่นเดียวกับผู้ใหญ่แล้ว จึงพยายามที่จะทำทุกอย่างเลียนแบบผู้ใหญ่แต่เนื่องจากยังขาดประสบการณ์อยู่ จึงยังมีการออกความคิดเห็นที่รุนแรง และผิดพลาดอยู่มาก

ลักษณะพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของวัยรุ่น

Greta mayer and mary Hoover (อ้างใน นวีวรรณ สุขพันธ์โพธาราม, 2527) ได้แยกลักษณะของพฤติกรรมได้ที่จัดว่ามีปัญหา ซึ่งผู้ใหญ่จะต้องสังเกตและแก้ไข โดยแบ่งตามอายุไว้ดังนี้

อายุ 14 – 17 ปี

- ก้าวร้าว ไม่ยอมทำตามระเบียบ ไม่สามารถควบคุมใจตนเองได้
- ลักษณะที่ถอย ขาดความสนใจเพื่อน และไม่สนใจจะคบหาผู้อื่น ไม่มีความคิดของตนเอง
- ขาดความสนใจสิ่งแวดลอม หรืออาจหมกมุ่นสนใจแต่สิ่งเล็กๆ น้อยๆ ที่ไม่เป็นสาระ เช่น การหลงรักคนที่ไม่รู้จัก รักร่วมเพศ
- คิดยาเสพติด ชอบบุหรี่ยัด คิมสุราจัด
- ขาดความเป็นตัวของตัวเอง อ่อนแออย่างเด็กเล็ก เช่น ร้องไห้อย่างมาก ไม่ยอมหยุดเมื่อผิดหวัง ชอบคบคนเด็กกว่า
- หวาดกลัวอยู่เป็นนิจ ไม่ปฏิบัติตามกลุ่มเพื่อน หรือสิ่งที่พ่อ-แม่คาดหวัง
- มักต้องถามความเห็นพ่อแม่ ไม่ว่าจะเป็นเพียงเรื่อง การตัดสินใจเรื่องเล็กน้อย

ความรู้เกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ความหมายของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

องค์การอนามัยโลก หรือ WHO (อ้างใน จิราภรณ์ เทพหนู, 2540) กล่าวถึงแอลกอฮอล์ว่าเป็นยาเสพติดประเภทที่มีฤทธิ์คล้ายบาร์บิทูเรต พิษของแอลกอฮอล์คือทำให้เมาหรืออาจถึงตายได้ เนื่องจากการดื่มแอลกอฮอล์จำนวนมาก ติดต่อกันนานมีผลทำให้ติดหรือมีความผิดปกติทางกายหรือทางจิต

แอลกอฮอล์ (อ้างใน จิราภรณ์ เทพหนู, 2540) ตามความหมายพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 หมายถึง สารอินทรีย์ชนิดหนึ่งลักษณะเป็นของเหลว กลิ่นฉุน ระเหยง่าย มีจุดเดือด 78.5 องศาเซลเซียส ชื่อเต็มคือเอทิลแอลกอฮอล์แต่มีอีกเรียกกันสั้นๆ ว่าแอลกอฮอล์ โดยปกติเกิดจากการหมักสารประเภทแป้งหรือน้ำตาลผสมยีสต์ ซึ่งมักเรียกกันว่าแป้งหรือเชื้อหมัก เป็นองค์ประกอบสำคัญของสุราและเมรัยทุกชนิด เมื่อดื่มเข้าไปจะออกฤทธิ์ทำให้เกิดอาการมึนเมา ใช้ประโยชน์เป็นตัวทำละลาย หรือเป็นเชื้อเพลิง เป็นต้น

สรุปได้ว่าเครื่องดัมแอลกอฮอล์ หมายถึงเครื่องดัมทุกชนิดที่มีเอชแอลแอลกอฮอล์ผสมอยู่แต่ต้องไม่เกิน 60 ดีกรีและสามารถดัมได้

ประเภทของสุรา

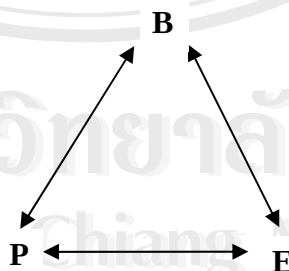
ปัจจุบันกรมสรรพสามิตแยกสุราออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 26 มิถุนายน 2548) ได้แก่

1. สุราแช่ เป็นสุราที่ยังไม่ได้กลั่น รวมถึงสุราแช่ผสมกับสุรากลั่นแต่ความแรงของแอลกอฮอล์ไม่เกิน 15 ดีกรี เบียร์จัดเป็นสุราแช่ที่ทำมาจากมอลต์ ฮอปหรือข้าว ไรน์ที่ทำจากองุ่นแดงและองุ่นเขียวก็อยู่ในกลุ่มนี้ รวมทั้งสุราแช่พื้นเมือง ประเภทกะแช่ สาโท อุ ไวน์ผลไม้
2. สุรากลั่น รวมถึงสุรากลั่นที่ผสมกับสุราแช่โดยกำหนดว่าความเข้มของแอลกอฮอล์เกินกว่า 15 ดีกรี
 - สุราขาวซึ่งมีแอลกอฮอล์ต่ำกว่า 80 ดีกรี สุราผสมซึ่งนำสุราขาวมาปรุงแต่งโดยมีแอลกอฮอล์ต่ำกว่า 80 ดีกรี
 - สุราพิเศษได้แก่วิสกี และบรั่นดี

ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory)

แนวคิดพื้นฐาน

Bandura (อ้างใน สุรางค์ ไคว์ตระกูล, 2545) ได้ให้ความสำคัญกับการปฏิสัมพันธ์ของอินทรีย์และสิ่งแวดล้อม และถือว่าการเรียนรู้ก็เป็นผลของปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและสิ่งแวดล้อมโดยผู้เรียนและสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อกัน

B = พฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งของบุคคล

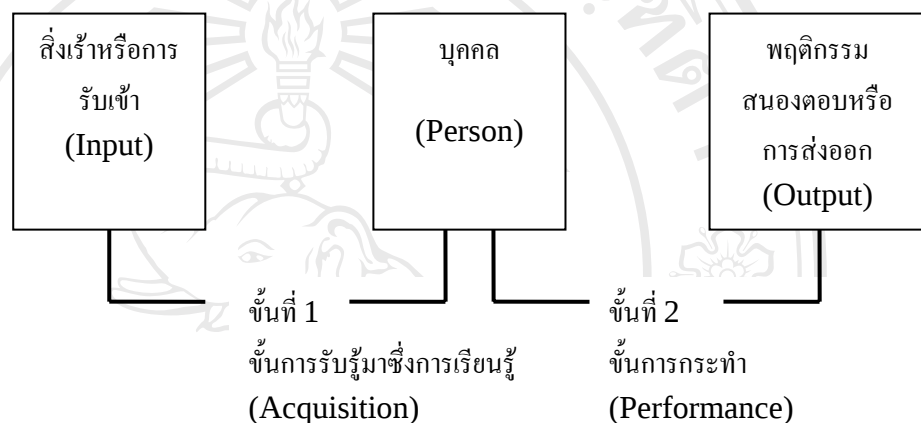
P = บุคคล

E = สิ่งแวดล้อม

ขั้นของการเรียนรู้

Bandura (อ้างใน สุรางค์ โคว์ตระกูล, 2545) กล่าวว่าการเรียนรู้ทางสังคมด้วยการรู้คิดจากการเลียนแบบมีสองขั้นคือ

1. การได้รับมาซึ่งการเรียนรู้ (Acquisition) ทำให้สามารถแสดงพฤติกรรมได้
 2. การกระทำ (Performance) ซึ่งอาจกระทำหรือไม่กระทำก็ได้
- สามารถแสดงได้ด้วยแผนผัง ดังนี้

การเรียนรู้จากตัวแบบ (Observational Learning)

แบนดูรา (อ้างใน สิทธิโชค วรานุสันติกุล, 2546) ได้อธิบายว่า การเรียนรู้โดยผลกรรมนั้นเน้นความสำคัญของการกระทำในอดีตมากเกินไป เพราะจะต้องรอให้ผลกรรมที่เกิดขึ้นมาจากพฤติกรรมเก่ามาควบคุมพฤติกรรมนั้นอีก และไม่ได้อธิบายว่าถ้าไม่เคยทำพฤติกรรมนั้นมาก่อนเลย พฤติกรรมใหม่จะเกิดขึ้นได้อย่างไร ในเมื่อพฤติกรรมที่เราไม่เคยทำมาก่อนย่อมไม่มีผลกรรมมาควบคุม เขาเสนอว่าการเรียนรู้ส่วนมากเกิดจากการเรียนรู้จากตัวแบบ เป็นการเรียนรู้ที่แยกเอาการเรียนรู้ (Acquisition) และการกระทำ (Performance) ออกจากกันกระบวนการเรียนรู้ที่นั่นเกิดขึ้นเมื่อรับรู้สาร และจบลงเมื่อแปลงสารเก็บเอาไว้ในสมอง ส่วนการแสดงผลพฤติกรรมนั้นเกิดเมื่อมีขบวนการจงใจ

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจ

ความหมายของแรงจูงใจ

ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร (2545) ได้ให้ความหมายว่า แรงจูงใจ คือ สภาวะในตัวอินทรีย์ที่จะกระตุ้นให้อินทรีย์แสดงพฤติกรรมไปในทิศทางที่กำหนดไว้แล้ว เพื่อมุ่งไปสู่เป้าหมายที่อินทรีย์

ต้องการ แรงจูงใจ (ถวิล ชาราโกชน์, 2532) หมายถึง พลังที่มีอยู่ในตัวบุคคลที่พร้อมจะกระตุ้นหรือชี้ทางให้อิทธิพลกระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย

ประเภทของแรงจูงใจทางสังคม

เนื่องจากความเชื่อของนักจิตวิทยาเกี่ยวกับแรงจูงใจทางสังคมยังมีความแตกต่างกันในด้านการเกิด ฉะนั้นการแบ่งประเภทของแรงจูงใจทางสังคมจึงแตกต่างกันออกไปเป็น 3 ชนิดด้วยกัน (ถวิล ชาราโกชน์, 2532) ได้แก่

1. แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ (Affiliation Motive) หมายถึง แรงจูงใจที่ทำให้บุคคลมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับบุคคลอื่นๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งการยอมรับนับถือของบุคคลในสังคม
2. แรงจูงใจใฝ่อำนาจ (Power Motive) เป็นการกระทำของบุคคลโดยการพยายามที่จะควบคุมสิ่งต่างๆ เพื่อให้ตนเองบรรลุผลความต้องการเหนือบุคคลอื่นๆ
3. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (Achievement Motive) เป็นสิ่งที่จะช่วยกระตุ้นให้บุคคลเกิดแรงจูงใจที่จะกระทำสิ่งต่างๆ ขึ้นในตัวบุคคล และยังเป็นดัชนีที่จะชี้ถึงความสามารถของทรัพยากรมนุษย์ได้ทางหนึ่ง

แนวคิดเกี่ยวกับกลุ่ม

ความหมายของกลุ่ม

พนม ลิ้มอารีย์ (2529) กล่าวว่า กลุ่มประกอบด้วยบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปทำงานร่วมกัน โดยมีจุดมุ่งหมายอย่างเดียวกัน มีการแสดงออกในลักษณะที่ปะทะสังสรรค์กัน

กลุ่ม (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช, 2541) หมายถึง การรวมตัวทางสังคมที่บอกหรือพิสูจน์ได้โดยสมาชิกของกลุ่มว่าคนนั้นหรือคนที่อยู่ในกลุ่มตน ขณะเดียวกันมีการจัดลำดับตำแหน่งหรือสถานภาพและบุคคลที่มารวมตัวกัน มีการติดต่อระหว่างกัน มีบรรทัดฐานสำหรับการประพฤติปฏิบัติ

ประเภทของกลุ่มในเด็กวัยรุ่น

การรวมกลุ่มของเด็กวัยรุ่นในสังคมอาจจะแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ (อึ้งใน จิราภรณ์ เทพหนู, 2540)

1. การรวมกลุ่มอย่างมีแบบแผน (Formal Group) เป็นการรวมกลุ่มชุมนุมหรือสังสรรค์ที่มีจุดมุ่งหมายแน่นอน มีหลักเกณฑ์ในการดำเนินงาน อาจจะเป็นการรวมกลุ่มภายในโรงเรียน เช่น การตั้งชมรมต่าง ๆ หรือการรวมกลุ่มในสังคมโดยทั่ว ๆ ไป เช่น กลุ่มอาสาสมัคร เป็นต้น
2. การรวมกลุ่มอย่างไม่มีแบบแผน (Informal Group) คือ การรวมกลุ่มกันอย่างอิสระโดยทั่วไป ซึ่งการรวมกลุ่มแบบนี้จะมีหลายลักษณะ ดังนี้คือ

2.1. มิตรภาพ (Friendships) เป็นการแสวงหาเพื่อนสนิทที่มีความสัมพันธ์กันอย่างแน่นแฟ้นในลักษณะที่เรียกว่า “เพื่อนสนิท” หรือ “เพื่อนคู่หู” มีลักษณะเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ประมาณ 2-4 คน เป็นเพื่อที่สามารถให้คำปรึกษาหารือ สามารถระบายความคับอกคับใจต่อกันและกันได้ เพื่อนแท้ที่เกิดขึ้นในลักษณะนี้มักจะเป็นเพื่อนที่เติบโตมาด้วยกันตั้งแต่เด็ก

2.2. พรรคพวก (Clique) เป็นกลุ่มของวัยรุ่นที่มีขนาดใหญ่กว่ากลุ่มมิตรภาพเล็กน้อย เด็กวัยรุ่นที่มีการรวมกลุ่มเป็นพรรคพวกมักจะมีการไปมาหาสู่กัน คิดหรือทำอะไรคล้ายคลึงกัน คบหาสมาคมกันเป็นประจำทุกวัน เช่น การแบ่งกลุ่มเล็ก ๆ ภายในชั้นเรียน

2.3. เพื่อนทั่วไป (Crowds) เป็นการรวมกลุ่มของเด็กวัยรุ่นที่ใหญ่ที่สุดมีเพื่อนมากหน้าหลายตา ประกอบไปด้วยกิจกรรมที่จัดร่วมกันเป็นประจำ การรวมตัวกันแบบนี้มักจะอยู่ในการจัดกิจกรรมนั้นเป็นสำคัญ ซึ่งตรงกันข้ามกับมิตรภาพหรือพรรคพวกที่สายสัมพันธ์ทางในมากกว่าในโรงเรียนการจัดกิจกรรมของเด็กวัยรุ่นเป็นชั้นเรียนมักจะมีการเล่น การจัดงานเลี้ยง และอื่น ๆ

2.4. แก๊งค์ (Gang) การรวมตัวกันเป็นแก๊งค์ของเด็กวัยรุ่นมีลักษณะพิเศษอยู่ประการหนึ่ง คือ สมาชิกส่วนใหญ่ที่มารวมกันมักประสบปัญหาทางสังคม เด็กวัยรุ่นที่รวมกันเป็นแก๊งค์มีจุดประสงค์ในการแสวงหาความปลอดภัย และความพึงพอใจของตนเองที่เขาไม่สามารถจะหาได้ในแวดวงสังคมทั่วไป แก๊งค์ของเด็กวัยรุ่นเป็นทางนำไปสู่ยุคอาชญากรรม (Juvenile Delinquency) เพราะฉะนั้นการรวมกันในกลุ่มลักษณะเช่นนี้เป็นเรื่องไม่พึงประสงค์ของสังคม

อิทธิพลของกลุ่มเพื่อนในเด็กวัยรุ่น

กลุ่มเพื่อนเป็นกลุ่มที่มีความสำคัญมากที่สุดสำหรับวัยรุ่น โดยเฉพาะสังคมปัจจุบันบุคคลมักจะยึดเอาเพื่อนเป็นแนวในการปฏิบัติ (อ้างใน จิราภรณ์ เทพหนู, 2540) กลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลดังต่อไปนี้

1. สอนให้เด็กวัยรุ่นรู้จักอำนาจที่ไม่ใช่เป็นแบบส่วนตัว ในกลุ่มเพื่อนเล่นเด็กวัยรุ่นจะเรียนรู้กฎเกณฑ์ต่าง ๆ จากการมีส่วนร่วมเล่นด้วย เช่น การเล่นฟุตบอลถ้าฝ่าฝืนก็จะถูกกีดกันออกจากกลุ่ม ซึ่งในที่สุดบุคคลนั้นก็กลายเป็นคนรักษากฎเหมือนคนอื่น ๆ

2. กลุ่มเพื่อนช่วยให้เด็กวัยรุ่นได้ทดลองข้อกำหนด หรือกฎเกณฑ์ของผู้ใหญ่ ปกติเด็กวัยรุ่นเมื่ออยู่ในกลุ่มมักจะกล้าทำอะไรที่ขัดแย้งหรือลองดีกับผู้ใหญ่มากกว่าทำโดยลำพังคนเดียว แต่ในขณะที่เดียวกันก็จะทดสอบว่ากลุ่มสามารถจะขัดแย้งต่อผู้ใหญ่มากแค่ไหนและพอที่จะเชื่อถือฟังพาได้แค่ไหน ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับกำลังใจ

3. กลุ่มเพื่อนอาจจะถ่ายทอดระเบียบวิธีและคุณค่าที่ผู้ใหญ่ต้องการหรืออาจจะเป็นไปในรูปตรงข้าม

ในระยะของเด็กวัยรุ่นเป็นระยะที่เพื่อนมีอิทธิพลมากที่สุดในชีวิต เพื่อนจะมีอิทธิพลต่อการเข้าสังคมและเจตคติ กลุ่มเพื่อนจะกำหนดความรู้สึกนึกคิดของเด็กวัยรุ่นให้ทำตามมติและค่านิยมของกลุ่มคณะเป็นส่วนใหญ่

อิทธิพลของกลุ่มที่มีต่อสมาชิกในกลุ่ม

กลุ่มมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของคนที่เป็นสมาชิกอย่างชัดเจนและแน่นอนทั้งพฤติกรรมภายนอกและพฤติกรรมภายใน (อ้างใน สักดิ์ไทย สุรกิจบรร, 2545)

วิธีการที่กลุ่มจะใช้อิทธิพลกระตุ้นสมาชิกกลุ่มอาจจะเป็นวิธีการกดดันโดยตรงจากสังคม (Social pressure) ซึ่งหมายถึงการกดดันโดยกลุ่มนั่นเอง กลไกที่สำคัญที่กลุ่มใช้กดดันสมาชิก ให้แสดงพฤติกรรมตามที่กลุ่มต้องการได้แก่ทัฬหสถาน กล่าวคือ กลุ่มจะใช้ทัฬหสถานเป็นเกณฑ์ว่า ทุกคนที่เป็นสมาชิกกลุ่มจะต้องปฏิบัติตาม ถ้าหากผู้ใดไม่กระทำตามจะได้รับการลงโทษ ด้วยเหตุนี้ผู้ที่ เป็นสมาชิกของกลุ่มต่อไปต้องทำตามแม้ว่าจะไม่เห็นด้วย นับว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงแต่ภายนอก เท่านั้น (Public compliance)

สาเหตุสำคัญซึ่งทำให้สมาชิกกลุ่มยอมทำตามแรงกดดันของกลุ่มก็คือ ความกลัวการถูกลงโทษหรือไม่ได้รับการยอมรับจากสมาชิกในกลุ่ม ซึ่งโดยทั่วไปกลุ่มมีเทคนิคในการทำโทษสมาชิกที่ไม่คล้อยตามกลุ่มหลายวิธี เช่น การเยาะเย้ยถากถาง การข่มขู่ การแซว การทำร้าย การทำลายสมบัติส่วนตัว เป็นต้น

นอกจากการสร้างแรงกดดันโดยตรงแล้ว ในด้านที่เป็นพฤติกรรมภายในกลุ่มมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงเจตคติและความเชื่อออกไปในทางเดียวกันยิ่งถ้าหากกลุ่มมีความรู้สึกว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม และกลุ่มนั้นเป็นกลุ่มอ้างอิงของเขา เขาจะรับเอาเจตคติ ความเชื่อ และค่านิยมของกลุ่มมาเป็นของเขาอย่างเต็มที่

นอกจากนี้กลุ่มยังสามารถที่จะกระตุ้นพฤติกรรมของสมาชิกโดยการเลียนแบบจากบทบาทของผู้อื่นในกลุ่ม (Role modeling) ทั้งในแบบผู้เลียนแบบตั้งใจเลียนแบบและแบบเกิดขึ้นโดยไม่รู้ตัว อย่างไรก็ตามพฤติกรรมที่ไปเลียนแบบมาจะถูกนำออกมาปฏิบัติก็ต่อเมื่อได้ทำไปแล้วได้รับแรงเสริมจากสมาชิกคนอื่นๆ หรือผู้ที่ตนไปเลียนแบบมาเท่านั้น

ปรากฏการณ์ต่างๆ ที่กลุ่มมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคลที่เป็นสมาชิกของกลุ่ม (อ้างใน สักดิ์ไทย สุรกิจบรร, 2545)

1. การอำนวยความสะดวกและการขัดแย้งทางสังคม

ในบางครั้งบุคคลเมื่ออยู่ในกลุ่มก็สามารถทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลได้เหมือนกัน เช่น ปรากฏการณ์ที่เรียกว่า การอำนวยความสะดวก (Social facilitation) และการขัดแย้งทางสังคม (Social inhibition)

การอำนวยความสะดวกเป็นปรากฏการณ์ที่บุคคลจะทำกิจกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น เมื่อมีผู้อยู่ในเหตุการณ์ด้วย เช่น การดื่มเหล้าคนเดียวจะดื่มได้ในปริมาณที่น้อยกว่าเมื่อมีคนอื่นมาร่วมดื่มด้วย

โดยทั่วไปแล้วการอำนวยความสะดวกช่วยให้คนเราแสดงพฤติกรรมได้ดี มีประสิทธิภาพมากกว่าเดิมเฉพาะกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะต่างๆ และประสาทส่วนต่างๆ ถ้าเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการใช้ความสามารถทางสมองในการคิด การที่มีผู้อื่นร่วมอยู่ด้วยจะทำให้การทำงานด้วยสมองมีประสิทธิภาพน้อยลง

2. การอ้อมแรงทางสังคม (Social loafing)

เป็นปรากฏการณ์ของกลุ่มอย่างหนึ่งซึ่งหมายถึง การไม่ทำงานให้เต็มที่ตามแรงงานที่มีอยู่ ซึ่งเรียกว่า “Ringelmann Effect” ดังนั้นเมื่อสังคมกดดันต่อกลุ่ม คนที่อยู่ในกลุ่มจะรู้สึกเหนื่อยแรงกดดันนั้นไว้ทุกคน ดังนั้นยังมีจำนวนคนมากเท่าไรทุกคนจะยิ่งรู้สึกว่าตนเองรับเอาแรงกดดันนั้นน้อยลง

3. พฤติกรรมไม่เป็นตัวของตัวเอง (Deindividuation)

พฤติกรรมไม่เป็นตัวของตัวเองเป็นพฤติกรรมที่เกิดจากสภาพจิตใจของบุคคลเมื่ออยู่ในกลุ่มคนที่ตกอยู่ในสภาพเช่นนี้จะมีความรู้สึกตัวน้อยลงกว่าปกติ เขาจะขาดความสามารถในการวิเคราะห์และการประเมินผลสถานการณ์รอบตัวอย่างมีสติสัมปชัญญะ เขาจะไม่สามารถควบคุมพฤติกรรมบางอย่างซึ่งเวลาปกติเขาจะไม่ทำเช่นนั้น พฤติกรรมของเขาจึงถูกแสดงออกมาตามสิ่งเร้าในสภาพการณ์อย่างปราศจากการไตร่ตรอง ความรุนแรงของพฤติกรรมจึงมีมากกว่าปกติ การที่คนเราคิดว่าตนเองสามารถปกปิดเอกลักษณ์ของตนเองได้ การที่จิตใจได้รับการกระตุ้นเร้าอย่างรุนแรง การเพ่งจุดสนใจออกไปนอกตนเอง และการที่อยู่ในกลุ่มที่มีความใกล้ชิดสนิทสนมกันอย่างมากเป็นเงื่อนไขที่อาจทำให้คนเราเกิดพฤติกรรมไม่เป็นตัวเองขึ้นมา ให้นึกถึงพฤติกรรมของกลุ่มวัยรุ่น เมื่อได้เข้ากลุ่มเพื่อนเขามักจะกล้ากระทำความรุนแรงได้ เช่น การรุมทำร้ายผู้อื่น การแซวผู้หญิงที่เดินผ่าน ฯลฯ ทั้งๆ ที่เมื่ออยู่คนเดียวเขาไม่มีพิษสงอะไรเลย เพราะเมื่อเขาอยู่ในกลุ่มเพื่อนเขาคิดว่าไม่มีใครจำเขาได้เพราะทุกคนแต่งตัวเหมือนกัน เขาอยากจะทำตามอย่างเพื่อนๆ ด้วยเหตุเหล่านี้จึงทำให้การควบคุมตนเองอ่อนแอลง

ทฤษฎีเกี่ยวกับการรับรู้ความสามารถของตนเอง (Self-Efficacy)

Bandura (อ้างใน จิราภรณ์ เทพหนู, 2540) ให้ความหมาย การรับรู้ความสามารถของตนเอง ว่าเป็นความรู้สึกส่วนบุคคลที่จะประเมินความสามารถของตนว่าสามารถแสดงพฤติกรรมในการเผชิญกับสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่งได้มากน้อยเพียงใด และเลือกการแสดงพฤติกรรมตามที่ได้

ประเมินความสามารถของตนได้ เช่น ในสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดความเครียด ถ้าบุคคลประเมินความสามารถของตนได้ เช่นในสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดความเครียด ถ้าบุคคลประเมินความสามารถของตนว่า “ทำได้” “ควบคุมได้” บุคคลจะมีพฤติกรรมเผชิญความเครียดได้เหมาะสม หรือไม่มี ความเครียดในที่สุด

การรับรู้ความสามารถของตนเอง เป็นแนวคิดหลังการทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของ Bandura ที่ว่า บุคคลจะมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมตลอดเวลา บุคคลจะเรียนรู้ว่าอะไรคือสิ่งที่ สนับสนุนและอะไรคือสิ่งที่ขัดขวางหรือสร้างแรงกดดันต่อตนเอง จึงมีผลทำให้บุคคลเลือกแสดง พฤติกรรมที่เหมาะสมกับตนเอง แบนดูราอธิบายว่าการแสดงพฤติกรรมของบุคคลเกิดจากการรับรู้ ความสามารถของตน 2 ด้าน คือ

1. ความคาดหวังความสามารถของตน (Efficacy Expectation) หมายถึง ความมั่นใจของ บุคคลว่าจะกระทำ หรือแสดงพฤติกรรมเมื่อเผชิญกับสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่งได้มากน้อย เพียงใด
2. ความคาดหวังในผลลัพธ์ของการกระทำ (Outcome Expectation) หมายถึง ความ มั่นใจของบุคคลต่อการกระทำพฤติกรรมของตนว่าการกระทำหรือพฤติกรรมนั้นจะนำไปสู่ผลลัพธ์ สุดท้ายที่ตนเองคาดหวังไว้มากน้อยเพียงใด

เพื่อให้เข้าใจมากขึ้น Bandura (1977, อ้างใน สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต, 2543) ได้เสนอ ภาพความแตกต่างระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนเอง และความคาดหวังผลที่จะเกิดขึ้น ดังนี้

อย่างไรก็ตาม Bandura ได้ย้ำว่าความคาดหวังทั้ง 2 ประเภทที่กล่าวมานั้นเป็นการตีความ ของบุคคลที่จะจูงต่อพฤติกรรมในพฤติกรรมหนึ่งภายใต้สถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่งเท่านั้น โดยความเกี่ยวพันเป็นเหตุเป็นปัจจัยซึ่งกันและกันของความคาดหวังทั้ง 2 ถ้าหากบุคคลมีความ คาดหวังเกี่ยวกับความสามารถของตนเองสูงและมีความคาดหวังเกี่ยวกับผลการกระทำที่เกิดขึ้นสูง บุคคลก็จะมีแนวโน้มที่จะกระทำพฤติกรรมนั้นแน่นอน ในทางตรงกันข้ามถ้าบุคคลมีความคาดหวัง เกี่ยวกับความสามารถของตนเองต่ำจะมีความคาดหวังเกี่ยวกับผลการกระทำที่เกิดขึ้นต่ำด้วย หรือ ความคาดหวังส่วนหนึ่งส่วนใดเป็นไปตามทางตรงกันข้ามบุคคลก็จะมีแนวโน้มที่จะไม่กระทำ พฤติกรรมนั้น

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ความสามารถของตนเอง

Bandura ได้เสนอไว้ 4 ปัจจัย (Evan, 1989, อ้างใน สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต, 2543) ดังนี้

1. ประสบการณ์ที่ประสบความสำเร็จ (Mastery Experiences)
2. การใช้ตัวแบบ (Vicarious experience)
3. การชักจูงด้วยคำพูด (Verbal persuasion)
4. การกระตุ้นของอารมณ์ (Emotion arousal)

Bandura (อ้างใน จิราภรณ์ เทพหนู, 2540) ได้เสนอการรับรู้ความสามารถของตนเองออกเป็น 3 มิติคือ

1. มิติตามขนาด (Magnitude dimension) ได้แก่ความยากง่ายของพฤติกรรมที่จะกระทำ
2. มิติตามความแข็งแกร่ง (strength dimension) ได้แก่ ความมั่นใจของบุคคลในการประเมินระดับความสามารถในการแสดงพฤติกรรมของตน
3. ความเป็นสากล (Generality) เป็นความคาดหวังเกี่ยวกับความสามารถที่จะนำไปปฏิบัติในสถานการณ์หรือประสบการณ์ที่แตกต่างไปจากเดิม

แนวคิดเรื่องค่านิยม

ความหมายของค่านิยม

Theodorson & Theodorson, (1969, อ้างใน สุรางค์ ไคว์ตระกูล, 2545) หมายถึง หลักการหรือแนวทางของพฤติกรรม ซึ่งสมาชิกของกลุ่มชนถือว่าสำคัญด้วยความรู้สึกรุนแรงและมีการให้คำมั่นผูกมัดตนเอง โดยยึดถือเป็นมาตรฐานสำหรับการตัดสินใจและการกระทำ

คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2523, อ้างใน สุรางค์ ไคว์ตระกูล, 2545) หมายถึง สิ่งที่คนสนใจ ประารถจะได้ ประารถจะเป็น หรือกลับกลายมาเป็นสิ่งที่คนถือว่าต้องทำต้องปฏิบัติ เป็นสิ่งที่คนบูชายกย่องและมีความสุขที่จะได้เห็น ได้ฟัง ได้เป็นเจ้าของค่านิยมจึงเป็น “วิถีของการจัดรูปความประพฤติ” ที่มีความหมายต่อบุคคล จะเป็นแบบฉบับความคิดที่ฝังแน่นสำหรับยึดถือ และปฏิบัติตนในสังคมและชีวิต หรือเลือกปฏิบัติเมื่อเผชิญกับเหตุการณ์ และสถานการณ์นั้น

ค่านิยมจึงรวมถึงจุดมุ่งหมายหรือความต้องการในชีวิตและสิ่งที่บุคคลชอบ ค่านิยม อาจจะแบ่งเป็น 6 ประเภท คือ

1. ค่านิยมเกี่ยวกับตนเอง
2. ค่านิยมเกี่ยวกับหมู่คณะ
3. ค่านิยมเกี่ยวกับสังคม
4. ค่านิยมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม

5. ค่านิยมเกี่ยวกับชาติ
6. ค่านิยมเกี่ยวกับมนุษยชาติ

Raths, Harmin & Simon (1966, อ้างใน สุรางค์ ไคว์ตระกูล, 2545) หมายถึง หลักการหรือแนวทางที่นำไปสู่พฤติกรรมที่จะเลือกว่าเราจะทำอะไรเมื่อเผชิญกับสถานการณ์ต่างๆ

ลักษณะของค่านิยม

1. ค่านิยมทางทฤษฎี
2. ค่านิยมทางเศรษฐกิจ
3. ค่านิยมทางสุนทรียภาพ
4. ค่านิยมทางการเมืองหรืออำนาจนิยม
5. ค่านิยมทางสังคมหรือสวัสดิการเพื่อคนอื่น
6. ค่านิยมทางศาสนา
7. ค่านิยมประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 อย่างคือ องค์ประกอบเชิงอารมณ์ความรู้สึก องค์ประกอบเชิงพุทธิปัญญาหรือการรู้คิด และองค์ประกอบเชิงพฤติกรรม
8. ค่านิยมเปลี่ยนแปลงได้แต่ยากกว่าการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ เพราะค่านิยมค่อนข้างรุนแรงซับซ้อน และมักจะมีการให้คำมั่นผูกมัดตนเองและพยายามที่จะแสดงออกให้ผู้อื่นทราบ
9. ค่านิยมเปลี่ยนแปลงตามชุมชน สังคม และวัฒนธรรม ที่บุคคลนั้นเป็นสมาชิก

แนวคิดเรื่องทัศนคติ

ความหมายของทัศนคติ

ทัศนคติเป็นอักษณาสัย (Disposition) หรือแนวโน้มที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมสนองตอบต่อสิ่งแวดล้อมหรือสิ่งเร้า ซึ่งอาจจะเป็นได้ทั้งคน วัตถุสิ่งของ หรือความคิด (Ideas) ทัศนคติอาจจะเป็นทางบวกหรือทางลบ ถ้าบุคคลมีทัศนคติบวกต่อสิ่งใด ก็จะมีพฤติกรรมที่เผชิญกับสิ่งนั้น ถ้ามีทัศนคติลบก็จะหลีกเลี่ยง ทัศนคติเป็นสิ่งที่เรียนรู้และเป็นการแสดงออกของค่านิยมและความเชื่อของบุคคล (สุรางค์ ไคว์ตระกูล, 2545)

ลักษณะของทัศนคติ

1. ทัศนคติเป็นสิ่งที่เรียนรู้
2. ทัศนคติเป็นแรงจูงใจที่จะทำให้บุคคลกล้าเผชิญกับสิ่งเร้าหรือหลีกเลี่ยง ดังนั้นทัศนคติจึงมีทั้งบวกและลบ

3. ทักษคติประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 อย่างคือ องค์ประกอบเชิงความรู้สึก อารมณ์ (Affective Component) องค์ประกอบเชิงปัญญาหรือการรู้คิด (Cognitive Component) องค์ประกอบเชิงพฤติกรรม (Behavioral Component)

4. ทักษคติเปลี่ยนแปลงได้ง่าย การเปลี่ยนแปลงทักษะคติอาจจะเปลี่ยนแปลงจากบวกเป็นลบหรือจากลบเป็นบวก ซึ่งบางครั้งเรียกว่า การเปลี่ยนแปลงทิศทางของทักษะคติ หรืออาจเปลี่ยนแปลงความเข้มข้น (Intensity) หรือความมากน้อย ทักษคติบางอย่างอาจหยุดเลิกไปได้

5. ทักษคติเปลี่ยนแปลงตามชุมชนหรือสังคมที่บุคคลนั้นเป็นสมาชิก เนื่องจากชุมชนหรือสังคมหนึ่งๆ อาจจะมีค่านิยมที่เป็นอุดมการณ์พิเศษเฉพาะ ดังนั้นค่านิยมเหล่านี้จะมีอิทธิพลต่อทักษะคติของบุคคลที่เป็นสมาชิก ในกรณีที่ต้องการเปลี่ยนทักษะคติ จะต้องเปลี่ยนค่านิยม

6. สังคมประกิต (Socialization) มีความสำคัญต่อพัฒนาการทักษะคติของเด็ก โดยเฉพาะทักษะคติต่อความคิดและหลักการที่เป็นนามธรรม เช่น อุดมคติ ทักษคติต่อเสรีภาพในการพูด การเขียน เด็กที่มาจากครอบครัวที่มีสภาพเศรษฐกิจสังคมสูง จะมีทักษะคติบวกสูงสุด

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่าม้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในเรื่องเครื่องดืมแอลกอฮอล์ เช่น

ชัยยุทธ ดาผา (2533) เรื่อง “ปัจจัยการขัดเกลาลังคมของพ่อแม่ที่กระทบต่อพฤติกรรมการดืมแอลกอฮอล์ของวัยรุ่น” ผลของการศึกษาพบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ของวัยรุ่น คือ ปัจจัยภูมิหลังทางครอบครัว ขนาดของครอบครัว มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ ส่วนการสนับสนุนของพ่อแม่ให้ลูกดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ การอบรมเลี้ยงดูที่ใกล้ชิดจากแม่ และการอบรมเลี้ยงดูอย่างเข้มงวดจากพ่อแม่ในเรื่องเกี่ยวกับการดืมมีความสัมพันธ์เชิงลบกับพฤติกรรมการดืมของลูก

จรินทร์ ศรีสุวรรณ (2534) ได้ศึกษาเรื่อง “เจตคติของครูประถมศึกษาสังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดลำพูน ต่อการดืมเครื่องดืมที่มีแอลกอฮอล์” พบว่าครูมีเจตคติต่อการดืมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ปานกลาง ครูเพศชาย ครูเพศหญิง ครูที่มีสภาพสมรสต่างกัน และครูที่มีวิชาเอกต่างกัน มีเจตคติต่อการดืมเครื่องดืมที่มีแอลกอฮอล์ต่างกัน ส่วนครูที่เป็นผู้ปฏิบัติการสอนผู้บริหาร และครูที่มีระดับเงินเดือนต่างกัน มีเจตคติต่อการดืมเครื่องดืมที่มีแอลกอฮอล์ไม่แตกต่างกัน

สุภาภรณ์ กรุดทอง (2539) ได้ศึกษาเรื่อง “ปัจจัยทำนายการดืมเครื่องดืมที่มีแอลกอฮอล์ของผู้ปฏิบัติหน้าที่ยามรักษาการณ์” ผลปรากฏว่า ความตั้งใจในการดืม ทักษคติต่อการดืม และ

ความคาดหวังของสังคมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดัดเครื่องดัดที่มีแอลกอฮอล์ของเจ้าหน้าที่ ขามมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

จิราภรณ์ เทพหนู (2540) เรื่อง **“ปัจจัยที่มีต่อการดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย สายสามัญศึกษา ในจังหวัดพัทลุง”** พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เคยดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง นักเรียนชายมีความเสี่ยงต่อการดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์มากที่สุด จากการควบคุมตัวแปรเพศ ยังพบอีกว่า นักเรียนในกลุ่มที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป นักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำและปานกลาง นักเรียนที่มีการรับรู้ความสามารถของนักเรียนต่ำและปานกลาง นักเรียนที่มีทัศนคติเชิงบวกต่อเครื่องดัดแอลกอฮอล์ นักเรียนที่ได้รับการสนับสนุนจากพ่อแม่สูง และมีการควบคุมต่ำ และนักเรียนที่สื่อมวลชนมีอิทธิพลสูงเป็นกลุ่มที่มีความเสี่ยงต่อพฤติกรรมการดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์

ประกิจ โพธิ์อาสน์ (2541) ได้ศึกษาเรื่อง **“ปัจจัยที่มีต่อการดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์ของวัยรุ่นจังหวัดพระนครศรีอยุธยา”** ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์เป็นประจำมากที่สุด และพบว่าปัจจัยนำ ได้แก่ เพศ อายุ ผลการเรียน ประเภทของการศึกษา ลักษณะที่พักอาศัย ทัศนคติ ค่านิยม การรับรู้ผลกระทบจากการดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์ ปัจจัยเอื้อ ได้แก่ การเข้าถึงแหล่งซื้อขาย ความสัมพันธ์ในครอบครัว และปัจจัยเสริม ได้แก่ พฤติกรรมการดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์ของเพื่อนสนิท และการรับอิทธิพลจากสื่อโฆษณา มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์ นอกจากนี้ยังพบว่า ตัวแปรที่สามารถทำนายพฤติกรรมการดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์ได้ดีที่สุด คือ พฤติกรรมการดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์ของเพื่อนสนิท รองลงมาคือ ทัศนคติต่อการดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์ เพศ และการรับอิทธิพลจากสื่อโฆษณา

กมลทิพย์ วิจิตรสุนทรกุล (2542) ได้ศึกษาเรื่อง **“ปัจจัยที่มีต่อการดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์ของนักเรียนอาชีวศึกษาชาย ในกรุงเทพมหานคร”** ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนอาชีวศึกษาชายในกรุงเทพมหานครมีระดับการดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์ค่อนข้างสูง และมีแนวโน้มที่จะดัดมากขึ้นหรือดัดไปในทางที่ผิด นักศึกษาในช่วงอายุ 14 – 18 ปี มีการเริ่มต้นดัดมากที่สุด และจะดัดมากขึ้นเมื่อมีอายุมากขึ้น ลักษณะการดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์เป็นการดัดเพื่อการสังสรรค์ทางสังคม เช่น มีการดัดเป็นกลุ่ม การดัดตามคำชักชวนของเพื่อน และนิยมดัดมากในโอกาสต่าง ๆ อีกประการหนึ่ง การดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์ยังมีสาเหตุมาจากความพึงพอใจในราคา และยังพบว่า ทัศนคติ และการรับรู้เครื่องดัดแอลกอฮอล์ มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์

อดิศวร์ หลายชูไทย และวิชัย โปษยจินดา (2544) ได้ศึกษาเรื่อง **“การศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการบริโภคเครื่องดัดแอลกอฮอล์เพื่อหามาตรการทางเลือกป้องกัน แก้ไข”** พบว่า สุราใน

สังคมไทยนั้นไม่สามารถระบุได้แน่ชัดว่า มีขึ้นเมื่อใด ด้านการผลิต การบริโภค และการจำหน่ายก็มีการพัฒนาและเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว และส่งผลให้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพิ่มขึ้นเช่นกัน แต่ปัญหาเหล่านี้กลายเป็นสิ่งที่สังคมยอมรับกันโดยทั่วไป จึงทำให้ขาดการแก้ไขอย่างจริงจัง การวิจัยในครั้งนี้ก็จัดทำขึ้นเพื่อเสนอต้นแบบการป้องกัน แก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระดับจังหวัด อีกทั้งอาภา ศิริวงศ์ ณ อยุธยา พบว่ามีการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในชนบทมากกว่าในเขตเมือง เครื่องดื่มชนิดสุราขาวและเบียร์เป็นที่นิยมในชนบท ซึ่งต่างจากในเขตเมืองที่นิยมสุราผสม นอกจากนี้ประชากรในจังหวัดลพบุรียังมีความนิยมเหล้าเถื่อนเป็นอย่างมาก ในครอบครัวที่พ่อแม่เป็นคนดื่ม ลูกก็จะดื่มด้วย ผู้หญิงสามารถดื่มขาดองเพื่อรักษาสุขภาพหลังคลอดได้ นอกจากนี้เพื่อนและสถาบันการศึกษาก็มีอิทธิพลอย่างมากในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ดังนั้นผู้หญิงจึงเริ่มดื่มมากขึ้นโดยไม่มีการห้ามปราม ในทางกลับกันผู้หญิงกลับได้รับการยอมรับเมื่อดื่มเบียร์ หรือเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ต่ำ ผู้ที่บริโภคแอลกอฮอล์ได้รับผลกระทบ 3 ด้าน คือ เกิดการทะเลาะวิวาท เกิดปัญหาด้านสุขภาพ และเกิดอุบัติเหตุ ผลงานวิจัยในครั้งนี้ยังได้เสนอแนวทางแก้ไขปัญหาคาการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไว้ 13 แนวทางด้วยกัน

กรอบแนวคิด

